

dige schilder wel tegen eenigen zelftucht zou kunnen, hij die trouwens de jaren der eerste jeugd achter den rug heeft. Maar bij dat al: welke overtuigende, welke bewonderenswaardige eigenschappen aan synthetiseerend en typeerend vermogen, aan manhaftige vormgeving, aan diepe en stralende kleur!

Deze eigenschappen stelt Frits van den Berghe ten dienste van een ongewoon rijk, een soms wat al te mild, een weleens al te wild gemoedsleven. Hij behoort niet tot dezen, de groote meerderheid, die de onzalige innerlijke armoede verduiken onder hunne liefde voor het schilderachtige object. Wat hij schildert dat is hij-zelf, en ik ken slechts één schilder van dit land, die in deze even oprecht is als hij: het is Gustave van de Woestijne. Zich-zelf te schilderen, met al zijn bewustheid en meer nog met al zijn onderbewustheid, met al de zij het geile naaktheid van zijne passie als met al de wondere vervoering van zijn droom, met al zijn haat en al zijn humor en tevens met al de roerselen van het geheimste instinct.... Ja, dat het wel wat vreemd aandoet, vooral op het eerste uitzicht, en dat het, allereerst, toch wel wat al te persoonlijk is misschien....

Doch dat Van den Berghe, de tegenwoordige werkroes voorbij, van lieverlede aan het veralgemeenen zal gaan, zoodat zijn kunst breed-humaan wordt naar hare blijkbare bestemming; dat daarbij zijne gaven, de louter-schilderkundige, zich met steeds grootere gaafheid zullen voordoen: voor mij lijdt het geen twijfel.

En zoo geloof ik dat wij aan Frits van den Berghe nog heel wat vreugde zullen beleven.

K. v. d. W.

KEES VAN DONGEN IN HET STEDELIJK MUSEUM, AMSTERDAM.

Rond de figuur van Van Dongen hebben zich tal van fantastische verhalen geweven, die verband houden met zijn persoon, met zijn modellen, met zijn Parijsche atelier, met zijn.... ja ook met zijn schilderijen.

En nu wij in het Stedelijk Museum, waar niet lang geleden de menschen zich verdrongen om de kunst van Jan Sluyters, een tweetal zalen, met zijn werk gevuld zien, komen onwillekeurig de namen van Jan Sluyters en Izaac Israëls bij ons op. Het is diezelfde, vlotte, vluchtige, rake, wijze van werken, maar toch hoe geheel anders. Vergelijk eens het ontegenzeggelijk expressieve portret van Yves Miranda, door Kees van Dongen, en het zóó karakteristieke portret van W. Steenhoff door I. Israëls op Arti — welk een verschil in diepte van uitbeelding.

Het zou treffend en leerzaam zijn, hier eens een uitvoeriger studie aan te wijden. Ik twijfel niet. Voor het werk van Van Dongen verwijs ik overigens naar het in April 1924 in dit maandschrift verschenen artikel van Leo Faust, voor dat van I. Israëls naar de Juli-aflevering van 1926.

R. W. P. Jr.

